

Gespreksavond voor volwassenen

‘Hebben de grootste schreeuwers altijd gelijk?’

Gespreksavond voor volwassenen

‘Hebben de grootste schreeuwers altijd gelijk?’

- **Bijbeltekst:** 1 Samuël 17 over David en Goliath.
- **Thema's:** macht en tegenmacht, intimidatie, autocratisch leiderschap, moed en vertrouwen.
- **Doelgroep:** volwassen kerkgangers.
- **Duur:** circa 90 minuten.

1. Doelen en uitgangspunten

Doelen

Deze gespreksavond wil deelnemers helpen om:

- inzicht te krijgen in hoe macht, intimidatie en angst werken;
- het Bijbelverhaal over David en Goliath te lezen* met open ogen/oren voor maatschappelijke en persoonlijke vragen;
- te ontdekken hoe geloof kan helpen om weerstand te bieden zonder zelf machtsmisbruik te plegen.

Uitgangspunten

- veiligheid en respect in het gesprek;
- ruimte voor verschillende perspectieven;
- verbinding tussen Bijbeltekst, persoonlijke ervaring en actualiteit.

* *Je kunt er ook voor kiezen om het verhaal uit het prentenboek ‘David en Goliath’ uit de serie Gouden Bijbelverhalen te laten horen als het verhaal al overbekend is. Deze tekst is bedoeld voor kinderen. Het interessante hiervan is dat het misschien nieuwe beelden oproept. Scan hiervoor deze QR-code.*

2. Programma-overzicht

- **Welkom en opening:** 10 minuten.
- **Verkenning van het thema (werkvorm):** 15 minuten.
- **Lezing van de Bijbeltekst (of ernaar luisteren):** 10 minuten.
- **Theologische verdieping:** 15 minuten.
- **Verdiepend gesprek in subgroepen:** 25 minuten.
- **Plenaire afronding en persoonlijke reflectie:** 10 minuten.
- **Afsluiting:** 5 minuten.

Extra gesprekssuggesties: zie pagina 8.

3. Welkom en opening

- Opening.
- Korte introductie van het thema (zie voorbeeldtekst 1).
- Benoem dat het gesprek kan raken aan maatschappelijke en persoonlijke ervaringen.
- Spreek een kort gebed uit (zie voorbeeldtekst 2).
- Laat deelnemers kort reageren op deze startvraag: Wanneer heb jij voor het laatst gemerkt dat degene die het hardst sprak, ook het meeste bepaalde?
- Geen discussie, alleen korte herkenning.

Voorbeeldtekst 1 voor introductie van het thema:

Vandaag staan we stil bij een vraag die verrassend actueel is: 'Hebben de grootste schreeuwers altijd gelijk?' We leven in een tijd waarin luide stemmen veel aandacht krijgen. Mensen die stevig spreken, dreigen of polariseren, lijken vaak het gesprek te bepalen. Dat zien we in de maatschappij, in organisaties, soms zelfs in de kerk. Tegelijk merken we hoe gemakkelijk angst, zwijgen of terugtrekking ontstaat bij wie zich geïntimideerd voelt.

Het Bijbelverhaal over David en Goliath is meer dan een verhaal over een kleine herdersjongen die een grote reus verslaat. Het gaat over macht en schijnmacht, over angst en moed, over leiderschap dat verlamt en leiderschap dat ruimte schept. En het stelt ons de vraag: waar luisteren wij eigenlijk naar? Naar volume en dreiging, of naar vertrouwen en waarheid?

Vandaag zoeken we geen snelle antwoorden en voeren we geen debat. We luisteren naar het Bijbelverhaal, naar elkaar en naar wat dit thema raakt in ons eigen leven en onze gemeenschap. In alle openheid en met respect voor verschillen.

Voorbeeldtekst 2 voor een openingsgebed:

Goede God,
We komen hier samen met verschillende gedachten en ervaringen.
Met nieuwsgierigheid misschien, maar ook met vragen.
Soms met moed, soms met aarzeling.
We leven in een wereld waarin harde woorden veel ruimte krijgen
en waarin het niet altijd makkelijk is om rustig te blijven,
of om op te staan wanneer dat nodig is.
Geef ons daarom vanavond helderheid van denken
en openheid om echt te luisteren —
naar dit oude verhaal, naar elkaar en naar onszelf.
Help ons onderscheid te maken tussen volume en waarheid,
tussen macht en gezag,
tussen angst die verlamt
en moed die ruimte schept.
We vragen niet om snelle antwoorden,
maar om wijsheid, eerlijkheid
en de vrijheid om te spreken én te zwijgen
op het juiste moment.
Wees zo in ons midden.
Amen.

4. Verkenning van het thema

Werkvorm: Stellingen

Zorg voor drie vellen papier. Op papier 1 staat: **EENS**. Op papier 2 staat: **ONEENS**. En op papier 3 staat: **TWIJFEL**. Leg de vellen papier op drie verschillende plekken in de ruimte. Lees een stelling voor en laat de deelnemers kiezen naar welk vel papier ze lopen.

Stellingen

- Wie zwijgt, verliest altijd.
- Intimidatie werkt omdat mensen angstig zijn.
- Sterk leiderschap vraagt soms om hard optreden.
- Christenen zijn te terughoudend in het publieke debat.

Vraag telkens:

- Waarom sta je hier?
- Wat roept deze stelling bij je op?

Doel

Zichtbaar maken van verschillen zonder ze uit te diepen.

5. Lezing van de Bijbeltekst

Lees 1 Samuël 17

Bijvoorbeeld specifiek deze verzen:

- vers 4–11 (Goliats optreden);
- vers 16 (herhaling van de dreiging);
- vers 32–37 (Davids reactie);
- vers 45–47 (Davids woorden).

Korte, plenaire observatievraag

- Wat valt je op aan wie spreekt, wie zwijgt en wie handelt?

6. Theologische verdieping

Hieronder staan een aantal deelthema's waarop je dieper met de groep op weg kunt ingaan. Geef bijvoorbeeld drie mensen in de voorbereiding een deelthema en vraag of zij dit willen introduceren. Alternatief: deel de teksten tijdens de bijeenkomst met de deelnemers. Zij kiezen in stilte allemaal één thema dat ze op zich laten inwerken. Daarna kunnen ze hun gedachten en associaties met de groep delen.

Tip: koppel stelling 2 (Intimidatie werkt omdat mensen angstig zijn) aan dit deel van het programma.

6.1. Macht en schijnmacht

Goliats macht is zichtbaar, luid en intimiderend.

David's kracht is relationeel en spiritueel: hij weet zich verbonden met God.

De Bijbel ontmaskert vaker schijnmacht (denk aan farao, Nebukadnessar, Herodes).

Theologisch accent: In de Bijbel is macht nooit neutraal. Macht wordt beoordeeld op haar gerichtheid: dient zij het goede leven of onderdrukt zij het?

6.2. Angst als machtsinstrument

Goliat spreekt 40 dagen lang: macht door herhaling.

Saul en het volk verliezen hun innerlijke vrijheid.

Angst verlamt verantwoordelijkheid.

Bijbels perspectief

Angst is een reëel gegeven, maar mag niet het laatste woord hebben.

Het meest duidelijke moment waarop Goliat angst zaait staat in 1 Samuël 17, vooral in vers 8–11 en vers 16.

Goliat treedt naar voren en roept:

- hij spot met Israël ('Waarom zouden jullie in slagorde aantreden?');
- hij verkleint hen ('Ik ben een Filistijn, jullie zijn dienaren van Saul');
- hij daagt hen uit tot een één-op-één gevecht;
- en hij dreigt met totale onderwerping.

Vers 11 is cruciaal

'Toen Saul en heel Israël deze woorden van de Filistijn hoorden, schrokken zij hevig en werden zij zeer bevreesd.'

Hier staat expliciet dat zijn woorden angst veroorzaken; niet zijn wapen, maar zijn spraak.

1 Samuël 17:16

‘Veertig dagen lang trad de Filistijn elke morgen en elke avond naar voren.’

Dit laat zien dat het bewust en systematisch is:

- elke dag;
- twee keer per dag;
- langdurig.

Angst wordt hier opgebouwd en in stand gehouden.

Misschien dat Goliat hier waarschijnlijk dit mee beoogt:

1. Verlammen zonder strijd

Door angst te zaaien:

- durft niemand te vechten;
- blijft het leger passief;
- wint Goliat feitelijk al zonder slag.

Psychologische oorlogsvoering avant la lettre.

2. Israëls vertrouwen ondermijnen

Zijn woorden raken niet alleen soldaten, maar ook:

- het leiderschap (Saul);
- het vertrouwen in God.

Dat zie je ook aan Davids reactie later:

‘Wie is die onbesneden Filistijn dat hij de gelederen van de levende God durft te honen?’
(vers 26)

Goliat valt indirect God aan door zijn volk te kleineren.

3. Machtspositie versterken

Door zichzelf te presenteren als onoverwinnelijk, superieur en angstaanjagend creëert hij een verhaal waarin Israël al verloren heeft vóórdat er gevochten wordt.

Angst maakt de tegenstander kleiner dan hij werkelijk is.

Onderbouwing vanuit de tekst

De Bijbel benadrukt woorden (roepen, honen, tarten), niet alleen fysieke kracht. De reactie van Israël wordt expliciet benoemd: zeer bevreesd. De herhaling (40 dagen) wijst op een strategie, geen impuls. Davids overwinning begint niet met een steen, maar met het doorbreken van die angst en het herstellen van perspectief: God is groter.

Zie ook Psalm 27 die aan David wordt toegeschreven:

‘De Heer is mijn licht, mijn behoud,
wie zou ik vrezen?
Bij de Heer is mijn leven veilig,
voor wie zou ik bang zijn?’

Kwaadwilligen kwamen op mij af
om mij levend te verslinden,
mijn vijanden belaagden mij,
maar zij struikelden, zij vielen.

Al trok een leger tegen mij op,
mijn hart zou onbevreesd zijn,
al woedde er een oorlog tegen mij,
nog zou ik mij veilig weten.’

En Jesaja 41, 10:

‘Wees niet bang, want ik ben bij je,
vrees niet, want ik ben je God.
Ik zal je sterken, ik zal je helpen,
je steunen met mijn onoverwinnelijke rechterhand.’

6.3 David als alternatief leiderschap

David weigert Sauls harnas: geen geleende macht.
Hij spreekt helder, niet luid.
Hij herkadert het conflict theologisch.

Vooruitwijzing: David als voorbeeld van leiderschap zoals de Tora dat ook aangeeft; dat niet domineert maar vertrouwt; een lijn die doorloopt naar Jezus, die ook zoon van David genoemd wordt.

7. Verdiepend gesprek in subgroepen

Verdeel de groep – afhankelijk van het aantal deelnemers - in subgroepen van 4–6 personen.

Gespreksvragen

- Waar herkennen we vandaag ‘Goliat-gedrag’?
- Wanneer lijken wij meer op Saul dan op David?
- Wat helpt om niet mee te gaan in angst of polarisatie?
- Hoe kun je weerstand bieden zonder zelf hard of intimiderend te worden?
- Wat vraagt dit verhaal van ons als kerkelijke gemeenschap?

Tip voor gespreksleider

Laat iedereen aan het woord komen en bewaak de tijd.

8. Plenaire afronding

Vraag per subgroep:

- Welke gedachte of vraag nemen jullie mee?
- Schrijf kernwoorden op (flip-over of bord).
- Persoonlijke reflectie (stiltemoment, eventueel ondersteund door mooie muziek naar keuze).

Mogelijke vragen om vooraf mee te geven

- Waar voel jij je persoonlijk uitgedaagd door dit verhaal?
- Waar ben jij misschien te stil gebleven? Of juist te luid?

9. Afsluiting

Sluit af met het zingen van een bijpassende Psalm, zoals Psalm 23, 27 of 46.

Of laat een van de volgende songs horen die aansluiten bij het thema macht, tegenstem, moed en niet-schreeuwende kracht.

Bob Dylan – The Times They Are A-Changin’

Over morele omwenteling en machtsverschuiving en past goed bij het idee dat gevestigde stemmen hun vanzelfsprekende gelijk verliezen. Sluit mooi aan bij David als onverwachte tegenstem.

Tracy Chapman – Talkin’ ‘Bout a Revolution

Over stille verandering die van onderaf komt en passend bij de kleine tegenover de machtige.

U2 – Sunday Bloody Sunday

Over geweld, macht en de vraag: hoe doorbreek je de spiraal?

Extra gesprekssuggesties

- Hoe werkt intimidatie vandaag de dag? (denk aan woorden, framing, herhaling, dreigen met gevolgen)
- Wanneer zijn wij geneigd ons terug te trekken in plaats van op te staan?
- Is zwijgen soms ook een vorm van medeplichtigheid?
- Wanneer slaat leiderschap om in machtsmisbruik?
- Welke vormen van autocratisch gedrag herkennen we (ook in kleine kring: werk, kerk, gezin)?
- Wat zegt het verhaal over David en Goliath over legitieme versus onwettige macht?
- Waar halen wij vandaag moed en innerlijke vrijheid vandaan?
- Hoe onderscheid je roekeloosheid van moed?
- Wat maakt Davids manier van optreden anders dan die van Goliath?
- Hoe kun je krachtig spreken zonder te intimideren?
- Wat betekent dit voor christelijk getuigenis in een polariserende wereld?

Gemaakt voor de Week van het Bijbelverhaal 2026

Ideeën en teksten: Gerard van Midden

Eindredactie: Erik Idema

Vormgeving: Leoniek de Hoop - Hoop Werk

info@weekvanhetbijbelverhaal.nl

www.weekvanhetbijbelverhaal.nl

